

Gyurgyevo bombázata.

E hó 4-én minden ember tudta Ruscsukban, hogy Osman bey a „Hisbér“ hajó parancsnoka Medry effendi egyúttal rendeletet kaptak még az éjjel a Frosoma satornában horgonyzó gyanus vitorláshajókat átfúrni s így alásüllyeszteni. Alig szállt le tehát a nap, midőn Ruscsuk apraja-nagyja kizáródokolt a folyóhoz és anak partján várta érdeklődéssel a történendőket.

Es csakugyan rövid idő múlva a várakozók meg lehetek elégedve. A folyam sötét hullámán egy nagy áncóshajó hatalmas teste kezdett lefelé sülkani, melyet még néhány kisebb-nagyobb hajó követett. — A áncóshajó „Hisbér“ már elérte a Mokaman szigetét és Frosoma csatorna felé igyekszik. Nyilbességgel rúllt tova a gőz által hajtott hajó. Már közelébe jó az állenségek partnak. Ekkor hirtelen eloltják a jelező ámpákat, a hajó megfordul és a parton levők lélekeltől várják a negyvenfontosok menyörgését. Nagyszerű pillanat, még a bosibozukok és cserkeszek s elfogva tekintenek a folyam azon fekete pontjaira. dély csend uralkodik, csak az örök jelezéseit hozza át a tulparttól a szél, amidőn mindenki ágyúördögének is bombasvitásokra készült már el. „Hisbér“ ismét megfordul és nyugodtan tovább megy a folyón fölfelé. Már hajnalodni kezdett, midőn Tatár várparancsnok írtatva lett, hogy Osman bey, a „Hisbér“ parancsnoka tart a torpedóktól és hajóját veszélynek kitenni nem akarja. Tahir méltányolta Osman tartózkodását és a Duna előhegységén levő Salhane ütégnek adta ki a rendeletet vitorlás hajókon a tüzet megkezdni. A tüzerek örömiálattal fogták a munkához és az ágyúördögök sűrűn következtek egymásra. Lövés lövés után esett, de a máskor oly ügyes török tüzérségnek ma egyáltalán nem volt szerencséje. A lövések legnagyobb része a vízbe esett és csak ritkán érte a part mellett levő házakat, melyek azonnal meggyuladtak. A templom melletti nagy épületre is esett egy bomba, és látni lehetett, mint hagyták el a házat a majdnem minden rubázat nélküli odaszállított muszka katonák.

Az orosz tiszték hosszú fehér köpenyükből nem mozdultak az egész tüzelés alatt. Várni lehetett, hogy az ellenség is elkezdje a tüzelést, de nem. Jól tudták, hogy egyetlen lövés az ő részükről elegendő, hogy a ruscsuki 300 ágyút „hangadással“ rá bírja. Lehet különben, hogy más utasításuk volt, de a törökök, kik egy élénk tüzérharca számítottak, nagyon boszankodtak a muszka képtelenségén. Miután a nap mindegyre maga sabbra emelkedett, a három óráig tartott ágyúzást beállították. („M. H.“)

Éle Petőfi?

A „M. P.“ N-s jegyű munkatársa személyesen utazott el Szováthra és kereste fel Manasses Danielt, ki tudvalevőleg Petőfiről az ismert nagy igaztatlóságot hozó adatokat szolgáltatva. N-s ezen találkájáról a következőket írja:

Manasses széles vállú, kisdéd, zömök barna ember következőket mondotta el:

Manasset most 28 éve pünkösdtől a csonka hín 15-öd magával vették be honvédek Kolozsavrt. Mint most mondá a 68-ik zászlóaljba. A zászlóalj parancsnokának nevét elfelejtette. Kolozsavrtól Csikszeredába vitték, a hol arafatkor egy útközben jobb lábába a térdhajlás felett sebet kapván, kórházba került; a kórházba Balázs Gyuri vitte be a hátán. Itt három hétig fektült beteg; így került a muszka kezébe a többi betegekkel együtt. Szekerem Brassóba vitték. Brassóban a sebesültek száma szaporodott más Szebenből hozott betegekkel is.

A Szebenből hozott fogoly sebesültek közt volt, állítása szerint, Petőfi is, kinek jobb kartóve volt szinte megsebesítve.

Brassóból „Nagy-Oláhországba“ vitték a többi mintegy 285 beteggel együtt. Itt Bukarestben 9 hétig fektüdtek. Bukarestből egy reggeltől délig gyalog vették (de hova, a város nevét elfelejtette), ott hajóra ültek s a Dunán s tengeren 4 hétig utazva Oroszországba értek. Az uton sokan elhaltak, életben mintegy 117-en érkeztek meg. Azt a helyet, hol szárazföldre értek (kijetése szerint irva le) így nevezte meg: Gloom. Itt kiszálltak, s egy napi gyaloglás után Pétervárra vitték, melynek muszka nevét (kijetése után irva) Preuta-Petere-nek mondja, s a hol egy nagy muszka tiszt vevén át őket, szétosztatták szerzetesével az őn, vas és sóbányákba. Közülük a hol ő volt az ónbányákba 25-ön jutottak. Arra a kérdésre: hogy hívják azt a bányát? azt felelte: hogy az a „31-ik“. A várost Kolozsavrnál sokkal nagyobbak mondotta. A bányákban muszka is dolgoztak, mert ott a hibásokat úgy bantetik.

Öltözökre nézve, azt mondja, hogy már Oláhországban elvették ruhájukat s muszkaruhába öltözteték fel. A bányákban földig érő bundájuk és sapkájuk volt télen nyáron, mert ott erős hideg van. Azt is mondta, hogy Sziberia nem volt messze tőlük.

Arra a kérdésre, kik voltak vele egy helyt, első helyen Petőfit nevezte meg, a kit kérdéseinkre így írta: Középszerű ember, gesztenyeszínű hajjal, haja éles felgöndör volt, most ösbe elegyedett a választásnál kissé kopasz; hegyes szakállat viselt, mikor Brassóban először látta s most is olyat visel. Vékony ábrázatu. Különösebb ismertető jegyül azt mondta, hogy Petőfi-nek, mikor Brassóban először látta, száájában elől az alsó fogorban egy foga csorba volt, aztán vékony, hosszú ujjai voltak.

Petőfiről általában nagy előzeretettel beszélt. Gyakorta visszatért rá. Kérdésünkre, hogy hát nálánál nem volt-e ott külön ember? Nemmel felelt. Voltak még olyan deáki emberek is s ilyen volt Tóth Péter

szentesi születést, ki most velük, állítása szerint, haza jött, s Kovács Péter.

Petőfinek jól ment a dolga; csak másfél évig dolgozott a bányában, aztán felügyelő lett. Mint felügyelő ő vette számba a munkát s mutatta a munkásoknak, hogy kell élni az ónat. A hazáról semmit sem hallottak.

Néha beszéltek arról is, hogy vajjon megszabadulnak-e onnan. Petőfi bus, hallgatag volt többnyire; ritkán kacagott vagy egyszerű. Sohajott felesége s gyermeke után; csak ezeket sajnálta. Manasses Petőfi-nek állítólag 3 éven keresztül takarított. Ugy mondta neki örökre: „Gyűjön ön Dani, takarítsa ki a gyűjmat.“ Ruháik előbb egyformák voltak, később Petőfi más pantallont, csizmát, rokkot és sapkát kapott. Szóba jött, hogy, egy asztal és egy szék volt. Mikor takarított, sokszor látta Petőfit könyökre támaszkodva, elgondolkodni.

Az iránt, hogy vajjon miféle volt Petőfi itthon, azt mondá Manasses, hogy volt sző rőla, hogy „Jó irástudó ember volt itthon, körzött; újságadó volt.“

Kérdeztük, hogy a keresztnevét nem tudja mi volt, mert sok olyan Petőfi nevű lehet; erre azt felelte: „Petőfi Sándor ur.“ S itt megjegyzem, hogy valahányszor csak rőla szőlt, mindig „Petőfi ur“-at mondott. Kérdeztük, milyen természetű volt s azt felelte, hogy nem haragos, senkivel sem veszekedett soha.

Írással nem foglalkozott; az asztalán volt három könyve; kétfőben az ő képe. Kérdeztük, honnan tudja azt, hogy az ő képe volt? s erre azt felelte: „Mikor azt a képet néztem, mintha csak Petőfi urat láttam volna.“

A bányákban jól bántak velük, csak az élet volt gyenge, naponta fél font húst és 25 krajcárt kaptak. Maguk készítették el az ételt rendre. Ettek pityóka, káposzta és tökből készített ételeket. Ez ételek és a kezeikben megfordult pénzek, krajcár, huszas stb. állítólagos orosz neveit is megmondta, minthogy azonban azoknak csak egyszerű hallott kiejtése után ama nevekkel csak félreértésekre adhatnák okot, jobb ha azok egyelőre jegyzetünkben maradnak.

Manasses a bányában csak 5 évig dolgozott; minthogy elgyengült, kivették onnan és idegyvert adtak helyébe.

Manasztes mint katona, csak egyszer volt háboruban a muszka birodalomban. E háboru színhelye közel fektett a bányákhoz.

Az említett háboru 5 hóig tartott Kusten fegyverük volt, mit oroszul pročanak neveznek.

A mult esztendő végén a muszka császár egy parancsot adott ki, melynél fogva a katonaságtól minden foglyot elbocsajtottak, s így őt is. E. évi január 23-án beszélt utóljára Petőfivel midőn tőle és a bányamunkásoktól elbocsajtott. Ekkor Petőfi úgy nyilatkozott, hogy most már nagy reménye van, miszerint rövid idő alatt ő is baza megy. Egyszerre 185 magyarországit bocsajtottak haza, kiket utlevéllel és pénzzel láttak el, — egy-egy kapott 385 frtnak megfelelő talért (brvo).

Muszka hajóval szállították őket — Amerika felé — Velencéig, hol a muszka felügyelő tőlük elvált. Velencében közülök egy ép alsó szováti Tóth Sándor nevű egyén tudgyuladása esvén a kórházba vitettet. Velencéből, hol kilenc napig voltak, vasuton mentek Bécsig. Midőn odaértek, a 185 szám már 174 re apadt le. Tizenegy betegség miatt elmaradt Olaszországban. Bécsben utlevelüket megvizsgálták s 10—10 forintot kaptak fejénként, — egy aranyos gallérúrtól, kinek három csillaga volt.“ Bécsben 3 napig ültek s akkor jöttek be Magyarországra.

Azt állítja, hogy Mőcsön egy Szabó Sándor nevű egyén irt neki egy kérvényt az „ügyminiszteriumhoz“ valamely állásra leendő kinevezetés végett. A kérvényhez csatolá utlevélét is, melyet Hegedűs János csendőr látott. A postai vevényt elvesztettnek állítja. E szerint legsürgősebb dolog volna ez iránt a nevezett csendőrt és a mócsi postamestert hallgatni ki.

Azon egyének, kik Kolozsavrig jöttek, a következők valának: Szabó István (cigány szentgyörgyi). Kovács Péter (Szebenből). Tóth Péter (Szebenből). Vizi Ferenc (koronkai). A hazajötték közül még a következőket nevezte meg: Balogh István (b. munkás). Horváth Gábor (b. munkás Nagy-Bányáról).

Ezek közül: Vizi Ferenc olyan, ki Petőfi t szintén ismeré a bányából. Tóth Péter (katonaságtól) brassói. Horváth László (katonaságtól). Kis Miklós (b. munkás). Hétalusi. Bodor Imre (b. munkás) szegedi.

A „M. P.“ ki ezen beszélgetésnél szintén jelen volt, még azt írja, hogy Manasses kérdészetvén, ha nem tudja-e Petőfi keresztnevét, azt válaszolta, hogy Petőfi urat Sándornak hívják.

Mi igaz, mi nem igaz Manasses állításaiból, azt nem vitathatjuk e helyen. Anyai azonban áll, hogy nyilatkozatai rendkívül fontosak, s itt az ideje a legkomolyabb igyekezeti fellépésnek.

Országgyűlés.

— Jun. 19. —

Két kis javaslatot tárgyalt le a ház; az egyik a honvédervosok szervezéséről szőlt, melyre senkinek se volt észrevétele s egészben véve inkább tartozott volna egy miniszteri rendelet keretében, mintsem a ház elé, mely az ily kérdések megoldására alkalmatlan. A másik javaslat a párisi kiállításban való részvételre, azaz a részvét költségeire vonatkozott. A képviselők csak 150,000 frba került, de a takarékoskodók, élükön Zsedényivel, el akarták magukat zárni a művelt nyugattól s nekimentek a főlhatalmazásnak, mely szerin-

ttk csak terhet ró az országra. Nem tudjuk, melyik a nagyobb kár, az-e, ha az ország szükséglete külföldre szorul s 3-4 millióval többet dob ki, — vagy ha iparosainknak módot nyújtunk 150,000 ezer frtal, hogy a beföldi szükséglet fedezésében versenyre kelhessenek a külföldiek?

Felhívás

az erdélyrészi gazdaközönséghez.

A magyar országos központi bizottság idei máj. hó 2-áról kelt felhívásában az összes hazai közönséget figyelmeztette arra, hogy Magyarorszag részvétele az 1878-ban Párisban megnyiladók közkiállításban elhatározottat, valamint azon szempontokra, a melyeknél fogva hazánk részvétele e kiállításban szükségesnek és hasznosnak mutatkozik.

E felhíváshoz az alóliit Kolozsavrvédeki bizottság a maga részéről még bátorodik hozzátenni azt, hogy a párisi közkiállításban való tömege részvételünk kivált gazdasági szempontból léte fontos; még pedig első sorban a bor, továbbá főleg a gyapju, valamint gabnánk és magvainak lesznek azon cikkek, melyeket a siker reményével fogunk bemutatni.

Legnagyobb fontossággal borászatunk illő képviseltetése bir, melynek bemutatására épen a legkedvezőbb, mert Franciaország a szőlőtéti iszonyu csapással küzdve, kénytelen lesz a viltlétiacnak tetemes részét odahagyni; mert továbbá a francián kívül legveszélyesebb versenytársunk, Németország a párisi közkiállítástól elmarad; s két körülmény oly fontos tényező, melynek ügyes felhasználása hazai borászatunknak nemcsak széleskörű ismertetést, de hova-tovább nyereséges értékesítést, nagymérvű kiviteli kereskedést is biztosít.

A Párisba szánt összes kiállítványok és így természetesen a borok is előzetesen itthon fognak megbirálatni. E birálat részletei még eddig megállapítva ugyan nincsenek, de mindenesetre gondoskodva lesz arról, hogy legavatottabb szakfelelőink szigorú és névtelen birálat alá vonják ezen borokat, nehogy valamely, a legodosabb kezelés dacára sem oda illő termék borászatunk mindinkább terjedő és feltve őrizendő jó hírnevére homályt vessen és ez által nemcsak az egész gyűjtmenyes kiállítás sikerét apassza, hanem még az óhajta várt kereskedelmi összeköttetések létrejöttének is akadályul szolgáljon. Ez okból kérlehetetlen szigorral kell eljárni, mert itt már nem az egyesnek, hanem az ország részének érdeke fogor szóban és épen ennek megóvásában s érvényesítésében áll a párisi közkiállításnak közvetlen haszna és jelentősége.

Minden egyes beküldött borfajhoz egy jegyzék lesz csatolandó, mely a beküldő nevéén és lakásán kívül a szőlő megnevezését, a termő talaj minőségét, fekvését, magasságát, a szüret idejét, a termelés jelentőségét, az e célra használt terület kiterjedését és a holdankénti hozamot, valamint a muszka 10 évi átlagos piaci árát és vérgé a legközelebbi vasuti állomás megnevezését tartalmazza. A szesz és savtartalom minden egyes borra nézve itt Kolozsavrtól fog annak idején meghatározotni.

A gyapjut illetőleg sürögősen felkérjük t. juhos gazdáinkat, hogy nyájuk kiválóbb állataiból kettőt kiszemelve, az egyiknek egész bundáját mosatlaul, a másikat pedig mosva a kiállításra bejelenteni és fontartani sziveskedjenek. Oly t. gazdatársak, kik fajtára vagy szüretre nézve különböző juhokat tenyésztettek, természetesen tetszésükben álland mindenzen változványokat bemutatni. Ezenkívül juhőrök is kiállíthatók és egészben lesznek bemutatandók.

(Vége következik)

Legujabb.

Bukarest, jun. 19. A muszkareregben kitört az egyptomi szembetegség. Egyike a legveszedelmesebb szembajoknak, ragados és többnyire vaksággal végződik. Eddig már 300 muszka ragadt, kik a moldvai kórházakba szállítottak.

Ruscsuk, jun. 19. Az orosz seregben kitört a kollera.

Konstantinápoly, jun. 19. Oltenicánál a muszka kák nagyszámú gözbárkákak vontak össze. Abdul Kerim basa főparancsnok kénytelen volt Turtukaj fejé egy 4600 fönyi reptől cserkesz-hadat indítani. A dunai átkelést most már itt komolyan lehetőnek tekintik, mivel a Duna rohamosan apad.

Bécs, jun. 19. Bukarestből jelentik, hogy a muszka haderőnek már sikerült volna Gicsit mellett lábokat megvetni s ott magukat a szigeten eláncolni. A muszka sereg Brailából parancsot kapott Macsin felé indulni. Ugyanoda nagyszámú védőte rendeltetett. Az átkelés az egész dunai vonalon folyamatban van.

Konstantinápoly, jun. 19. Ruscsuki jelentések szerint a muszka ott roppant előkészületeket tettek a dunai átkelésre. Nem foroghat fen kétség, hogy Ruscsuk felé akarja magát a muszka haderő átvetni a Dunán egyrészen, hol roppant hadkészletet hoztak fel s tényleg hozzá fogtak a hidveréshez, Ruscsukból borzasztó ágyútüz szakad a muszka hidverésre. A tüzérharc eredménye még ismeretlen.

Belgrád, jun. 19. Felhívtallos körökből az a hír kelt száncyra, hogy nem Oroszország és Szarbia, ha-